

Politikernes pengepolitiske fristelser

Børsen den 17 november 2022

Forleden døde den amerikanske Nobelprismodtager Edward Prescott. Han blev kendt for sit arbejde om pengepolitik, og ikke mindst den brede indsigt i, at den optimale økonomiske politik ofte er 'tidsinkonsistent'. Hans indsigt er ikke blot relevant for at forstå danske og europæiske problemer, men har brede implikationer for moderne samfund.

Tidsinkonsistens - som Prescott sammen med nordmanden Finn Kydland fik Nobelprisen for at beskrive - er fænomenet, hvor politikere lover én ting, men efterfølgende fristes til at gøre noget andet, når borgerne tror på det oprindelige løfte.

De to beskrev problemet i en banebrydende artikel i Journal of Political Economy i 1977. Artiklen med navnet "Rules Rather than Discretion" ændrede fundamentalt vores syn på pengepolitik, men rækker videre end det.

Prescott og Kydland forklarede, at den optimale politik er at holde pengepolitikken stabil, så prisudviklingen også er stabil og forudsigelig. Problemet opstår, hvis politikere lover at føre ansvarlig politik, og fagbevægelsen og markederne tror på dem, og derefter forhandler løn med forventningen om, at inflationen er lav.

Når lønnen først er forhandlet, opstår fristelsen hos politikerne til at ændre pengepolitikken for dermed at skabe en kortvarig økonomisk optur. Denne optur kan for eksempel hjælpe dem med at blive genvalgt eller være populær hos de særinteresser, der støtter politikerne. Den skaber dog kun det, der kaldes en politisk business cycle og problemer på længere sigt i form af højere inflation og lavere vækst.

Det paradoksale, som Prescott indså, er derfor, at den politik, som mange økonomer anbefaler som den rigtige og optimale, kan føre til store problemer, når man regner den politiske fristelse med. Han og Kydland anbefalede derfor, at ansvaret for pengepolitikken burde fratages politikerne og lægges hos en centralbank med særlige regler. Kun på den måde kan løfter om ansvarlig pengepolitik være troværdige.

Det grundlæggende problem er dog ikke begrænset til pengepolitik.

I de seneste år har Prescotts idé for eksempel været central for økonomen Garrett Jones, der provokerende har argumenteret for behovet for '10 pct. mindre demokrati'.

Jones' pointe er, at både politisk fristelse og politisk uvidenhed er mere omfattende problemer, end man ofte tror. Man undgår således de værste politiske fejl ved at flytte visse beslutninger over i enten et politisk uafhængigt embedsværk eller civilsamfundet.

Grundlæggende bør nogle beslutninger tages af institutioner, der har incitament til at planlægge længere end til næste valg. Mens det kan synes paradoksalt, at man flytter beslutninger væk fra almindelig politik i et demokrati, kan det være både politisk og økonomisk nødvendigt: Prescott viste,

at fristes politikere for meget, skader de både samfundsøkonomien og deres egen demokratiske troværdighed.

Christian Bjørnskov